

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intragu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa ou 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intragu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumatoriunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adredate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 95.

Sibiu, 28/10 Decembre 1879.

Anulu II.

Unele decisiuni de ale congressului serbescu.

In altu Nr. arataramu, că dupa activitate de 1 luna congressulu nationale-bisericescu alu serbiloru, adunatu la Carlovitiu a fostu inchisu, pentru-că in primaver'a viitoare se'si continue lucrarile reorganizarii, care le dă preste asteptare multu de lucru, mai alesu că avura se votodie si unele regulamente forte necesarie, se inventodie exactu tote averile bisericeloru, monastiriloru, scóleloru si ale instituteloru filantropice, precum si se reguledie venitul archiereiloru, platile ieromonachiloru, disciplin'a novitiiloru si altele multe.

In siedinti'a din 17/29 Oct. s'au regulatu platile ieromonachiloru. Asia de aci incolo archimandritii voru avea plata câte 2000 fl., egumenii câte 600 fl., vicarii monastiresci (economii?) 300 fl., si fiacare ieromonachu câte 200 fl. pe anu, pe langa care se intielege de sine locuinti'a, victulu, servitiulu, trasura. Din prisosulu curatu alu venitul monastiriloru, comassatu intr'o suma, $\frac{1}{2}$ intra in fondulu monastirescu si cealalta $\frac{1}{2}$ in fondulu clericale sau alu seminarielor de clerici. Cu acea ocaziune deputatulu Mich. Dimitrieviciu ceru, că monastirile ajunse in saracia se se cassodie, calugarii se fia supusi din nou la examenu si chiaru „regulele s. Vasilie celu mare se fia luate la revisiune“, pentru-că asia rigorose fora margini, dara si obsolete cum sunt, o parte din ele nu aru mai avea nici-unu intielesu si calugarii nici că se mai tinu de ele. Dimitrieviciu remase aprópe isolatu cu opiniunea sa, precum si erá usioru de prevediatu, pentru-că reforme de acelea se facu prin monastiri, dara nu se mai spunu.

In aceeasi di se luá in desbatere proiectulu episcopului Zsvkovics pentru supunerea la examenu rigorosu a toturoru protopopiloru, din canónele, decretele si instructiunile eclesiastice, că si din legi, decreta, instructiuni de ale statului, relative la afaceri bisericesci, examenu strictu din dreptulu matrimoniale, din unele parti principale ale dreptulu canonicu, din legile scolastice si preste totu din alte institutiuni, a caroru cunóscere este indispensabile unui protopopu. Acelu proiectu fu votatu si adoptatu de către congressu; éra urmarea póte se fia că, unii protopopi voru fi constrinsi a se retrage si a face locu altora.

In siedinti'a din 30 Oct., care a fostu a 27-ea, s'a datu in desbatere modulu administrarei fonduriloru, pe basea raportului compusu de Nic. Pavloviciu dela Panciova, care cá omu de specialitate, intr'unu discursu de 1 óra intréga supuse la critica severa tota contabilitatea, adeca modulu cum s'au portatu acolo socotelele până acum, adeca forte eronatu, din care de ex. nu se póte aflá, daca vreunu debitoru a platitu canduva interesele, mai alesu candu detoriile active facu mai multe sute de mii, prin urmare nu se póte inchiaie nici bilantiu cum se cade. Congressulu scandalitu forte prin acele revelatiuni neplacute, decise că tote cartile de contabilitate se se dea in studiulu aprofundatu alu comisiunei revisorie.

Regulamentulu votatu pentru administrarea fondului monastiriloru si modulu intrebuintiarei intereselor in reparaturi, edificie noue, intertentiune, plati, burse, pensiuni, este unulu din cele mai bune.

Dupa acestea se puse la ordinea dilei si dotatiunea episcopiloru diecesani. Referente dr. Ciričí secretariulu corporatiunei. Proiectulu seu este intemeiatu pe unu prea in. rescriptu din 10 Aug. 1868 si coprinde numai 6 §§-i. Resultatulu este că: metropolitulu patriarchu serbescu va trage si de aci inainte ad personam venitul „modestu“ de 150.000 (una suta cincidieci mii) florini v. a. pe anu; éra venitul celor 6 episcopi serbesci s'a regulatu asia, că mai antaiu se sumara veniturile diverse in cifr'a totale de 72.021 fl. 96 cri, din care se scadu 6900 fl. pentru reparatur'a residentieloru si in ajutorie la unii preoti lipsiti, éra restulu de 66.021 fl. 96 cr. se face in 6 parti egali, adeca 11.000 fl. si ceva pentru fia-care episcopu diecesanu. Sciutu este că diecesele serbesci in comparatiune cu cele gr.-or. romanesci sunt forte mici, unele numai câtu unu protopopiatu de cele mai mari romanesci; că-ci si din ce erau mai maricele, de ex. diecesea Temesórei si a Versietului, de candu a datu D-dieu de s'au despartitu romanii, cele serbesci au devenitu si mai mici. Depende inse la serbi, că si la romani, că si la ori-care altu poporu, in prim'a lini'a dela cleruri, că se se inmultiesca diecesanii loru, nu prin proselitismu, care nu mai merge, câtu mai virtosu prin ingrijirea neadormita de sanatatea trupésca si sufletésca a poporeniloru, că nu castigandu 100 de sufete prin conversiune, se perdi in acelasu timpu câte

1000 prin betia, lene, fóme, bóle, coruptiune, batai, omoruri si alte fapte barbare.

Transilvani'a.

— Sibiu, 8 Dec. n. (Despre ajutorie in bani ce se dau la invetiacei si sodali.) In Nr. 88 din 3/15 Nov. alu acestui diariu noi deteramu câteva informatiuni despre dificultatile ce intimpina com. Asociatiunei transilvane la inpartirea de burse (stipendie) pentru studenti, ajutorie sau subventiuni pentru invetiacei si sodali dela diverse professiuni. Suntemu informati că aceleasi dificultati le intempina si alte corporatiuni, eclesiastice si civili, care au a face cu fonduri destinate spre scopuri de acestea. Cestiunea este inportanta si grava din natur'a sa, pentru-că ea taia departe in venitoriulu natiunei. S'a observatu la mai multe ocaziuni, că la alte popóra destepte capii familiiloru ingrijescu de timpuriu că se'si inpartia pe fiii loru, care dupa facultatile si aplicariile firesci, la óste, la preotia si professoria, la comerciulu, industria mare si mica si la agricultura cu tote frumósele sale ramuri. Dara pentru tote acestea vocatiuni ale vietiei tenerii se fia preparati de ajunsu si supraveghiati forte de aprópe, că se nu se aléga din ei ómeni perde-véra, precum de ex. scriu diarele magiare despre o parte a studentiloru dela universitatea din B.-Pest'a, că cu lunile intregi nu mergu la nici-o prelegere, ba inca altii nici nu siedu in capitala, ci dupa ce s'au inscrisu tómn'a, o iau la sanetos'a pe la sate si orasiele, fóra cá parintii sau tutorii loru se afe ceva despre densii.

Noi aici ne vomu margini asta-data numai la tenerimea dela professiuni sau meserii. Audimu că Societatea „Transilvania“ a mai destinatu câteva ajutorie, spre a se inparti la profesionistii cei mai buni, inse si cei mai lipsiti, in Sibiu prin comitetulu Asociatiunei, in Brasiovu, Clusiu, Bistritia prin comitetele din acelea cetati. Se va publicá concursu nou; dara tocma se nu se publice acuma, nu e indoiéla că ajutorie de acestea voru votá si de aci inainte tote adunarile generali in cursu de mai multi ani, până se apuce a ambla si industria nóstra nationale pe petiórele sale. Asia reflexiunile pe care avemu noi se le facemu acilea, nu sunt legate de vreunu timpu anumitu.

La natiunile civilisate ingrijesce insusi

Foisiór'a „Observatoriului“.

Nicolau Gogol

séu

Poetulu mortu de fóme.

(O istoria russésca.)

Comunicata de J... C....

(Urmare si fine.)

Intr'o di in St. Petersburg se ceteau doue novele in manuscriptu, fiindu că censur'a le oprise tiparirea loru. —

Atátu in Moscú'a câtu si in Petersburg se scia forte bine, că persónele batjocorite fára nici o crutiare din aceste manuscripte sunt niste functionari inalti din Ministeriu.

Autorulu acelor novele erá unu poetu si necunoscutu, se scia numai că numele lui e Nicolau Gogol.

Gogol au cutezatu se tiparésca aceste novele si in diu'a urmatóre erá decisa transportarea lui in campurile ghiatióse din Siberi'a.

Gogol alergá numai decatu la Tiaru, inse in pragulu palatului ilu asteptá o mare pedeca pe care nu o potea trece. Reintorcându-se, abia face cati-va pasi si se intalnesce cu Ministrulu culteloru Noroff.

Ei erau amici, inse Noroff nu potea se apere pe tinerulu poetu din Russi'a mica, de orece aceste opuri — dupa afirmarea censorelui „usioru poteau se atitie ura si desconsiderare in contra organeloru gubernului.“

— Esti nebunu Nicolae!

— Asia! acum intielegu, pentru-ce trebuie se catoróescu la Siberi'a. Nebunii se espedésa — intieptii remanu.

— Dar' ce dracu te au indemnatu, de ai scrisu neste opuri, cari usioru potu se atitie ura si desconsiderare in contra organeloru gubernului?

— Óre am facutu eu acésta? intreba Gogol pe Noroff.

— Ori ce statu are gubernu si gubernulu are organe, déca recunosc gubernulu recunosc si organele lui. Celu de antaiu e o intrebare mare pentru mine amice Noroff! Eu mi-am spusu liberu opiniunea mea asupra fapteloru gubernului si ale organeloru lui.

— Tie nu-ti place de Russi'a?

— Pe mam'a nóstra o iubimu fia chiaru si schidóla, chiaru déca ne ar implé ánim'a cu fiere, ba chiaru déca nu ne ar dá de mancare.

— Dóra suferi lipsa Gogole!

— Organeloru guberniale le merge mai bine, acelea se ingrasia din sangele altor'a.

— Si tu ai potea face asia ceva.

— Se cantu unu imnu pentru organele gubernului?

— Nu — sci pentru ce? cercetédia-me mane.

— Mane plecu la Siberi'a.

— Unu poetu, care flamandiesce nu merge in Siberi'a, remane in Petersburg si traiesce bine — adeca déca e istetiu si tace; cealalte pe maine.

Gogol au cercetatu pe Noroff, — nu l'au escortatu la Siberi'a — au tacutu. Novelele lui de aici incolo erau mai blande, traiulu bunu i-au micioratu ideile. Noroff i au esoperatu statiune in Ministeriu, inse spiritulu lui celu nestatornicu in continuu ilu persecutá, ori unde isi intorcea privirea nu vedea altceva, decâtu demonii si santii pe cari i-au furatu. In 1840 deveni professoru de istoria la universitatea din Petersburg; acésta functiune o indeplini unu anu si jumetate. Opurile lui apareau acum in intervale de totu mari. „Novelele“, „Serile mele la tiéra langa Ditane'a“, „Revizorulu“, „Sufletele mórte“, acésta satira a nobilimei provinciale russesci, „Mantau'a“ scl. ilu facura barbatu renumitu, placutu atatu inaintea publicului de frunte din

Petersburg, catu si inaintea lunei literate, si i castigara corón'a de poetu.

O tacere ilu coprinse din ce in ce mai multu si déca ilu trezea cineva din somnulu seu, i'si radicá capulu acoperitu cu negrele si dese bucle, si aretá fati'a sa acoperita de semnele fortuneloru prin cari au trecut, respirá greu cá si candu i-ar apesá ceva pieptulu.

— Pentru ce esti asia de tristu Nicolae Gogol!

— Me platescu! respundea totudeauna poetulu.

— Trebuie se me rogu, cá ceriulu se-mi ierte-multe! si Atotopotintele se-mi dea multe! Viéti'a mea cea pierduta si lipsita de libertate! Iubirea mea fatia de mam'a, carea erá mai mare chiar' decâtu credinti'a mea.

Si Gogol se rogá.

Tacea si se rogá. Elu pentru lumea esterna nu mai esistá. Nici odatu nu se atingea de pensiunea sa, pe carea o primea regulatu. Se simtiá culpabilu in contra patriei sale ortodoxe, tiparea scrieri volante, in cari aperá tote acelea pe care le urá din tota anim'a sa. Lu dorea tare, pentru că din propri'a s'a vina nu l'au intielesu.

Dile intregi stetea melancolicu inaintea icóneloru sfinte din camer'a sa si se rogá fierbinte pentru mantuirea credintiosului poporu si pentru sufletulu seu ingreunatu cu pecate revolutionare. In 21 Febr. 1852 l'au aflatu mortu de fóme inaintea icóneloru sale. Asia isi fini viéti'a marele poetu si umoristu russu, carele si-au incordatu ordinióra lir'a sa pentru astfelu de acorduri:

„Mortu e omulu care geme
Sub catusiele tirane.

si

Onulu traiesce,
Pána e liberu.“

statulu a ficșă prin legi speciali conditiunile pe langa care potu fi primiti baiatii la invetiare de profesiuni; cã-cu este lucru celu mai periculosu, cã in locu de adeverati industriari, profesionisti, mes-tesiugari, si capabili si integrii se crescemu, se inmultimu numai o classe de cãrpaci (Pfuscher) si de proletari peritori de fõme. Trebuie se ne tragemu fõrte bine sam'a de pre acuma, cã crescõndu noi profesionisti, cugetamu a ne cresce totuodata acea classe midiulocia, acea burgesia, care va avea trebuintia se scia carte multa, din alu carei midiulocu esu in dilele nõstre primari (Bürgermeister) si senatori la cetati si orasie, membrii ai diverselor comisiuni si deputatiuni, uniori pãna susu la tronu.

Dara tocma se si facemu abstractiune dela acõsta chiamoare paralela a candidatiilor de „maisteri“, candu cugetamu la infricosiat'a concurentia ce au se intimpine in tõta vieti'a loru, din afara, din strainatate, trebuie se insistemu cu totu adinsulu pentru conditiuni de primire multu mai precise, decãtu s'au vediatu pãna acuma.

Baiatii sasi nu se mai primescu cã invetiacei, daca n'au testimoni scolasticu bunu celu mai puçinu de siese, inca si optu ani de invetiatura, in scõle primarie, in asia numite civili (Bürgerschulen), sau in reali cãte doui ani. Noi ii damu la „mestisuguri“ chiaru si numai din o scõla elementaria, unde a invetiatu a citi si a'si manji numele. Cunõscemu chiaru aici in Sibiu unu tineru de 18 ani, care invetia de 4 ani la unu pantofariu (Schuster), germanu, fõra cã se cunõsca o litera, necum se põta scrie ceva. Acelu tineru dilele acestea se face sodalu; preste 2—3 ani ilu vei vedea figurandu cã „maisteru“; dara ce mai figura va face elu chiaru si la unu satu? candu i se va cere cã se subscrie cãte ceva, totu de atãtea-ori i se va praji nasulu de rusine.

Noi suntemu de parere, cã ajutõrie se nu se mai dea la nici unu invetiacei, care nu va produce testimoni scolasticu de 6 ani celu mai puçinu. Se se mai cãra dela tinerime cã conditiune stricta desemnulu liniaru, inca si celu de mana libera, de care voru avea trebuintia de aci inainte cele mai multe profesiuni, fõra care necum casa si mobiliu, necum unelte la mii de trebuintie, dara nu vei avea nici macaru caltiamente pe mesuracum se cade si nici-o manufactura preparata cu gustu.

Ori in ce locu este tinerime mai multa pe la maisteri, se stea sub privighiarea cuiva, anume dela cei ce primescu ajutõrie se se cãra totu la cãte 6 luni adeverintia de portare, de conduita.

Se fia controla, cã nu acelasiu tineru se primõsca ajutoriu dela 2—3 locuri si altii de nicairi.

Revista politica.

Sibiu, 9 Decembre st. n. 1879.

Proiectulu de lege alu armatei, care a fostu depus din partea guvernului austriacu pe mës'a camerei deputatiilor, coprinde numai doue paragrafe. Primulu paragrafu ficședã cifr'a totala a armatei permanente de linia la 800.000, era paragrafulu doui pretinde, cã acõsta cifra se fia votata, inca pe diece ani inainte, neschimbata.

In urm'a viueloru debateri ce au decursu asupra acestui inportantu proiectu de lege si in urm'a interesantei si caldurõsei aparari ce a facutu acelu proiectu, ministrulu comunu pentru apararea tierei bar. Horst, multi se asteptau cã opoziunea centralista se se induplece si se votedie si ea, decã si nu cu entusiasmu, dar' celu puçinu cu atãtea voturi cãte mai erau de lipsa, pentru cã se se atinga cele doue treimi ale majoritatii necesarie, cã proiectulu in cestiune se fia votatu conformu prescrieriloru Constitutiunei.

Venindu treb'a la votare, paragrafulu primu alu proiectului guvernului a fostu votatu cu 178 contra 152 voturi, era paragrafulu alu douilea, dela care depindea sõrtea intregului proiectu de lege, a fostu votatu cu 174 contra 155 si prin urmare neintr'unindu cele doue treimi se considera cã refusat.

Acestu votu, provocatu prin atitudinea opozi-tiunei centraliste, a facutu o inpressiune fõrte rea nu numai asupra cercuriloru gubernamentale, ci si asupra curtiei imperiale si a cercuriloru militare. De õrece in decursulu debateriloru, opoziunea indreptase atacurile sale violente nu atãtu asupra cestiunei ce era la ordinea dilei, ci cu preferintia directu asupra ministeriului actualu, com. Taaffe, presedintele consiliului, aflã ocaziune in cursulu discutiunei, a declarã din nou cã: missiunea ministeriului actualu de coalitiune este de a uni tõte nationalitatile imperiului pe terenulu Constitutiunei

comune si cã dorese si densulu a vedea in camera o majoritate austriaca, era nu o majoritate formata de cutare sãu cutare nationalitate; voiesce inse cã drepturile toturoru nationalitatiloru se fia ocrotite.

„In Austri'a“, termina com. Taaffe, „nu se põte gubernã trantindu la parete penemtisãu pe slavi, pentru cã inainte a Constitutiunei, poporatiunile acestoru doue nationalitati au drepturi egale. Recunoscõndu drepturile toturoru, toti voru ajunge a fi buni austriaci.“

Aceste cuvinte din urma, au fostu primite cu aplause prelungite din partea autonomistiloru, era asupra centralistiloru au facutu o inpressiune fõrte neplacuta si sensationala. Opoziunea loru va deveni de aci inainte mai intensiva si mai ostentativa, de õrece prin declaratiunea ministrului-presedinte comitele Taaffe, principiulu egalei indreptatiri a nationalitatiloru sugrumate, a primitu in fine si recunoscint'a legitimitatii sale din partea guvernului, si totuodata comitele Taaffe, de si indirectu, a recunoscutu cã sistemulu actualu nu este basatu pe principiulu egalei indreptatiri a nationalitatiloru din care este compusa poporatiunea imperiului, ci cã ea a fostu pãna acuma hostila fatia cu nationalitatile negermane si nemagiare.

Ce va urmã dupa acõsta la Vien'a, nu se põte sci. De-o-camdata proiectulu de lege alu armatei, asia precum a fostu elu votatu in camer'a deputatiilor, va fi inaintatu la camer'a senatoriloru, unde se astõpta cã paragrafulu doui se fia restituitu asia, precum este elu in proiectulu guvernului. Decã dupa acõsta, camer'a deputatiilor nu va primi proiectulu restituitu de cãtra camer'a senatoriloru, atunci va urmã sãu dissolvarea camerei deputatiilor si escrierea de noua alegeri, sãu o schimbare de cabinetu. Se põte inse, cã se urmedie dintr'o data si un'a si alta, si atunci vomu avea in Austri'a crisa parlamentara si ministeriala, careia i va urmã põte si o decisiva crisa constitutionalã, in ambele parti ale monarchiei dualistice. Vomu merge deci si de aci inainte cã si dela 1866 incõce din crisa in crisa, pãna ce vomu ajunge la o noua catastrofa, care din ce in ce se pare mai inevitabila si mai apropiata.

Atentatulu asupra Tiarului preocupa inca in modu fõrte viu opiniunea publica si press'a Europei. Sperantiele de-abea inmugurite ale acelora, cari doreau se vedã imperiulu rusescu, schimbanduse intr'unu statu constitutionalu, s'au vestejitu inainte de a fi inbobocitu. Actualulu potentatu alu Rusiei este cu multu mai cerbicosu si mai orgoliosu, decãtu se capituledie inainte a revolutiunei. Elu, precum a disu la Moscã, va stã sãu va picã cu principiulu seu, care precum scimu, este despotismulu.

Cabinetulu francesu alu d. Waddington, voindu a isi clarificã situatiunea sa facia cu parlamentulu, a provocatu unu votu de incredere, care acordan-duise a probatu, cã actualulu cabinetu republicanu dispune inca de o respectabila majoritate parlamentara. Pãna candu? Acõsta depinde in mare parte dela Gambetta si partisanii sei.

In siedinti'a din 6 l. c. a camerei deputatiilor din Bucuresti, d. ministru de esterne V. Boerescu, a comunicatu inbucurãtoarea scire, cã Itali'a a recunoscutu independenti'a Romaniei si cã au intaritu denumirea comitelui Tornelli, de ambassadoru pre langa curtea romana. In fine dar' guvernulu italianu a facutu, dupa o lunga traganare acelu pasu, pe care Romani'a erã in dreptu se ilu pretinda dela Itali'a, inainte ori carui altu statu nelatinu. Pentru cã independenti'a Romaniei se fia pe deplinu recunoscuta, mai lipsescu inca voturile Franciei, Angliei si alu Prusso-Germaniei, de õrece Turci'a, Russi'a si Austro-Ungari'a au recunoscutu independenti'a Romaniei, curendu dupa incheierea pazei.

Unu comunicatu.

— Pe candu tectulu Nr. precedente erã gata de a intrã subt pressa, primiramu dela onor. procuratura din Dev'a comunicatulu ce urmõdia mai la vale relativu la un'a din scirile diverse publicate in Nr. 80 alu diariului nostru:

Sz: 6196-879

kü:

Tekintetes Baritiu György ur mint az „Observatoriulu“ czimü politikai lap szerkesztõjének.

Nagyszebenbe.

Az urasãgõd által kiadott és szerkesztett „Observatoriulu“ czimü politikai heti lap idej October hó 18-án megjelent 80-ik számában a vegyesek rovatában „Omoru barbaru“ feliratu közleményre vonatkozólag, van szerencsém a tkts. szerkesztõ urat, az

igazság érdekében a következõknek becses lapjában leendõ közlésére hivatalosan fölkérni:

A számos tagot számláló Furka család, vagyoni kérdések miatt meghasonolván, két ellenségeskedõ, egymást bosszantó és gyûlölõ pártra csoportosult, mely családi békétlen állapot oda nõtte ki magát, hogy egyrészlõl a magtalan vagyonos Furka János lui Iosany, az õ pártján álló unokaõcsei Furka Jozsef és Zsiga lui Jozsã, továbbã a segélyõkre sietõ Gyila Péter szomszédjuk, más részlõl pedig Furka Gãspãr a Viguczi, Furka Josza lui Trézsi, nemkülõnben Furka Gãspãr és 2. fia ugymint Gãspãr és János 1879 évi september hó 14-én estve 9 órakor a Furka János lui Josányi lakása elõtt és utszãra nyiló házi kertjében kölcsönõs verekedést idéztek elõ, melynek folytában mind két párt embereibõl többen megverettek, sõt a kíváncsi nézõk közül is egy pár szenvedett kõhajtás folytán sérelmet. A legsúlyosabban sérelmezett Furka János lui Josányi volt, ki a másnap eszközölt orvosi megvizsgálás alkalmával a 4—5 hét alatt gyógyuló súlyos fejsérelmen kívül az ágybántalomnak olynemü tünetei voltak észlelhetõk, melyek következtetni engedték, hogy legrõvidebb idõ alatt, a miatt el is halhat, éppen ez okból a birosãg indittatva érezte magát a haldokló egyént ott mindjárt a tettesek személye iránt kihallgatni, mert az elõre gyanított halála másnap valoban be is következvén, többé ugy sem lett volna kikérdezhetõ. Megjegyzendõ még, hogy a tettlegeskedést éppen a nõhainak unokaõttsei kezdték, és a megütõlegelt, s késõl meghasított Furka Gãspãr lui Gãspãr segélykiáltására az utszãrol odarohanó többi rokonnép a verekedést viszonzãzta, továbbã megjegyzendõ, hogy azon 5. tettes közül, kiknek Furka János lui Josányi megõlése törvényszerént betudható s kik közül kettõ szintén szenvedett sérelmet, csak kettõ ev. reformatus, a más 3. pedig g. keleti hitü, továbbã hogy összes vádlottak, tanuk és panaszlok egyaránt vérrokonsãgban állnak s mindannyiõknek anyanyelvük kizãrolag a román; magyarul egyetlen egy sem ért közölõk, — tehát hirledt esetben nemzetiségi vagy vallási viszongást felismerni egyáltalában lehetetlen képtelenség, 's az csupán családi gyûlõlködésnek nem is szokatlan eredménye.

Sajnálatos hogy nem hiãnyzanak oly értelmetlen avagy rossz akaratu emberek, kik még a közõnséges bünügyi esetekbõl is erõszakkal capitalist akarnak faragni polyglott hazãnkban, a XIX ik század végén a faj és vallási viszongások szitására.

A kir: Úgyészszegtõl.

Déva 1879 évi deczember hó 3-án

Horváth Simon kir. ügyész.

Pentru acea parte a cetitoriloru nostrii, cari nu cunoscu limb'a unguressca, punemu aci si o traducere pe cãtu se põte mai fidela a comunicatului de mai susu.

Nr. 6196-879 p. r.

Onorabilelui domnu George Baritiu cã redactoru alu diariului politicu „Observatoriulu.“ in

Sibiu.

In numerulu 80 din 18 Octobre a. c. alu fõiei politice „Observatoriulu“ editata si redactata de cãtra D-ta, sub rubric'a Sciriloru diverse, esi o inpartasire sub titlu „Omoru barbaru.“ In interessulu adeverului am onõre a te invitã d-le redactoru, in modu oficiosu, cã se publici in stimabil'a D-tale fõia urmatõrele:

Famili'a Furca, care numera multi membri, desbinandu-se asupra unoru afaceri de averi, s'au formatu din trensa doue partide contrarie, care lucra un'a in mani'a celeilalte si se urãscu. Acõsta stare neinpacata a familiei au ajunsu asia departe, in cãtu despre o parte Joanu Furca alui Josany omu fara prunci, cu nepotii sei Josifu Furca si Zsiga lui Josza cari tinu cu densulu, mai departe vecinulu loru Petru Gyila, care au alergatu in ajutoriu loru, era de ceealalta parte Gaspar Furca alui Vigutiei, Furca Jozsa lui Trézsi, precum si Gasparu Furca si doui feciori ai lui, adeca Gaspar si Joanu, in 14 Septembrie 1879 sãr'a pe la 9 õre de inainte casei lui Joanu Furca alui Josany si in gradin'a casei de cãtra strada s'au luat u intre sine'si la bataia, in decursulu careia au fostu batuti mai multi dintre õmenii ambelor partide, ba inca si dintre spectatorii curiosi vreo doui insi au fostu vatemati prin aruncaturi de petrii. Celu care au suferitu bataia mai cumplita au fostu Joanu Furca alui Josany, si carele cu ocaziunea visitarei medicului intemplata in diu'a urmatõre, pe langa ce s'au prevediatu cu ocaziunea acea, cã sparturile de capu fõrte grele se voru vindecã abea in 4—5 septemani, se observã si õresicare aparitiune a unei vetamari de creeri, din care s'au potutu trage con-secentia, cã põte se si mõra cãtu mai curendu.

Tochmai din această cauză judecatoriul se simți îndemnat să asculte pe individul moribund în data atunci asupra persoanei faptuitorilor, pentru că mărtea lui în alta zi au și urmat, după cum se preveduse, și așa totu nu mai putea fi interogatu. Mai este încă de observat că, bătăia o începuseră tocmai nepotii repositului și că la strigarea lui Gaspar Furca alu lui Gaspar celui batutu și spin-tecatu cu cutitul, alergându-i în ajutoriu de pe strada ceilalti consangeni, au întorsu bătăia. Mai încolo este de însemnat că, dintre cei 5 faptuitori, carora după lege trebuie să li se impute uciderea lui Ioan Furca alu lui Josany și dintre cari doi însi încă au suferitu lovituri, numai doi sunt evangelicoreformati, era ceilalti trei sunt de confesiune greco-orientala; mai departe că, toti acusatii, martorii și acuatorii sunt totu consangeni unii cu altii și limb'a loru materna este exclusiv numai cea românească, era limb'a magiara nu o pricepe nici unulu dintre ei. Asia dara în acestu casu faimosu este absolutu preste potintia și chiar absurdu a vedea vre-unu antagonismu nationale seu religiosu, ci totulu este unu resultatu numai alu ureloru familiare, care nici decum nu sunt neusitate.

Este de regretat, că nu lipsescu ómeni seu simplii, seu de rea vointia, cari chiar și din casuri de crime ordinare voiescu în puterea bratiloru se bata capitalu în patri'a noastră poliglotta, pe la finea secolului alu XIX-lea, spre a atitii dissensiuni de nationalitate și religioase.

Dela procuratur'a regéseca.

Dev'a 1879, lun'a Decembre în 3.

Simon Horváth m. p.
Procuror regescu.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului.”

— Saliste în 3 Decembre 1879.

Astadi a avutu locu alegerea a 4 membri la Representanti'a comitatului Sibiiu în loculu a 3 membri ajunsii virilisti și a dlui Vasile Petri, care a parasitu comitatulu Sibiiulu. Atatu tempulu celu greu de érna, câtu și indiferentismulu romanului în cauze de aceste, nu ne a adusu la urna din 273 alegatori decatu abia 65 cu cei din locu cu totu, ba unele comune că: Poplac'a, Orlatu, Sacelu, Vale, n'au fostu reprezentate prin nici-unu alegatoriu.

Resultatulu alegerei a fostu acela alu conferintiei prealabile tinuta în presér'a alegerei, la care au luat parte circa 25—30 de fruntasi, unde s'a decisu că se se aléga domni: Georgiu Baritiu și Anania Trombitasiu din Sibiiu, Nicolae Ciuceanu din Resnariu și Demetru Romanulu din Saliste. La propunerea invetiatorului Hociota, că se se aléga și vreunulu dintre invetiatori de membru în representanti'a comitatului, se scólă unu domnu și si-a pusu tóta oratori'a în cumpena, numai că se nu fia alesu cumva și vreunu invetiatoriu de membru alu representantiei. De motivu au adusu starea materiala a invetiatorilor, din care cauza, n'ar putea cercetá siedintiele și că e mai bine se alegemu ómeni cu capitalu materialu.

Amu ascultatu motivulu, ce ni-lu prezentase oratorele cu o rara elocintia și amu decisu precum a voitu domnulu. Ei bine! fiat. Intrebu inse, că óre dreptulu activu și passiv e numai pentru invetiatorii altoru confessiuni, nu și pentru cei romani?

Óre nu e cu dreptu că se iniciam și pre invetiatorii nostrii, deca cumva nu sunt, în afaceri publice administrative?

Sciri diverse.

— (Siedintia publica.) Societatea de lectura „Andrei Siaguna” va arangia o siedintia publica, Joi în 19 Novembre st. v. în memori'a marelui archipastoru Andrei, în sal'a cea mare a „Seminariului andreianu.” Inceputulu la 7 óre sér'a.

Sibiiu, în 22 Novembre 1879.

Comitetulu arangiatoru.

NB. Oferte marinimóse se primescu cu multiamita și se voru cuitá pe cale publica.

Programulu este urmatoriu:

1. „La o rondurela”, poesie de D. Bolintineanu, executata de chorulu vocalu. 2. „Cuventare ocasionala”, rostita de Gerasimu Serbu, cl. curs. III. 3. „Biserica risipita”, poesie de V. Alesandri, declamata de Nicolau Borza, cl. curs. II. 4. „Dummediulu nostru”, poesie de I. Al. Lapedatu, executata de chorulu vocalu. 5. „Crestinismulu și influinti'a lui asupra desvoltarii intelectuali”, disertatiune de G. Bobesiu cl. curs. III. 6. „Danu capitanu de plaiu”, poesie de V. Alesandri, declamatu de Ioan Micu, cl. curs. I. 7. „Feciór'a Mari'a”, poesie de D. Bolintineanu, executatu de chorulu vocalu.

— (Intreruperea comunicatiunilor.) În urm'a ploiloru torentiale ce au caditu pe la finea septemanei trecute, comunicatiunea trenuriloru și a postoloru au suferitu intardieri, ba pe la unele puncte a fostu cu totulu intrerupta.

Din mai multe parti venira sciri triste și alarmatóre despre inundatiuni în capu de nópte. Asia a fostu inun-

date în parte Alb'a-Jul'a, Sebesiulu, Sigisior'a, Elisabetopole și alte localitati situate în apropierea rfulorulu. Oradea-mare inca a fostu fórt tare amenintata.

(Mersulu trenuriloru pe lini'a Brasiovu-Ploiesci.) Cu 1 Decembre st. n. s'a regulatu mersulu trenuriloru între Brasiovu și Predealu, provisoriu în modulu urmatoriu: Trenulu nr. 14 pléca dela Brasiovu la 11 óre 52 minute a. m., sosese la Dêrste la 12 óre 6 min. și pléca la 12 óre 5 min. mai departe. În Timisiulu de susu sosese la 12 óre 40 min. d. a.; pléca la 12 óre 50 min. și sosese în Predealu la 1 óra 20 min. d. a. — Trenulu nr. 13 pléca dela Predealu la Brasiovu la 2 óre 50 min., sosese la 3 óre 15 min. în Timisiu, de unde pléca la 3 óre 17 min. și sosese la 3 óre 43 min. la Dêrste, pléca la 3 óre 46 min. și sosese în Brasiovu la 3 óre 58 min. după ameadu.

Dela Predealu la Ploiesci pléca trenulu la 3 óre 40 minute d. a., sosese la 4 óre 20 min. în Sinai'a, la 5 óre 5 min. la Comarnicu, de aci pléca la Campin'a, unde sta 10 min. și sosese la 6 óre 23 min. sér'a în Baicoiu, la 7 óre 50 min. în Ploiesci și la 9 óre 30 min. sér'a în Bucuresci.

Dela Budapest'a pléca trenulu mixtu nr. 14 la 6 óre 45 min. sér'a sosese în Orade'a mare la 4 óre 50 min. demin. în Clusiu la 9 óre 44 min., în Brasiovu la 9 óre 40 min. sér'a și în Bucuresci la 9 óre 30 min. sér'a (urmatóre).

Dela Bucuresci pléca trenulu mixtu la 7 óre 20 min. dimin. sosese în Brasiovu la 3 óre 58 min. d. a. și pléca la 4 óre 10 min. dem. ajunge în Clusiu la 4 óre 5 min., în Oradea-mare la 9 óre sér'a și sosese la 7 óre 55 min. în Budapest'a. — Ca 1 Aprile an. venitoriu se dice că se voru introduce trenuri accelerate, candu se va schimbá și mersulu trenuriloru.

(Calea ferata Ploiesci-Predealu.) Luni, la 19 Novembre, st. v. s'au deschisu circulatiunea pe lini'a ferata Ploiesci-Predealu, după mersulu urmatoriu: Plecarea dela Ploiesci la 10 óre 52 m. dim. și sosirea la Brasiovu la 4 óre 20 m. d. a. Plecarea din Brasiovu la 12 óre 40 m., sosirea la Ploiesci la 7 óre 5 m. d. a. Pana la noue dispositiuni, trenurile se voru opri la cantonulu de la podulu Vadului; pentru a merge spre Ploiesci seu Predealu voru plati cá din statia Campin'a. Stati'a Bucuresci liberéza bilete pentru lini'a Ploiesci-Predealu, la 8 óre 45 m. dem., candu pléca trenulu, care coincide la Ploiesci cu celu pentru Brasiovu: asemenea statiile liniei Ploiesci-Predealu liberéza bilete directe pentru Bucuresci. Trenurile liniei Ploiesci-Predealu sunt în legatura cu tren. Nr. 13 și 14 ale calei ferate între Predealu și Brasiovu. „Rom.”

— (Libertatea personale în Ungari'a.) Diariulu „Ellenör”, organulu ministrului C. Tisza, după acesta „Pester Lloyd” Nr. 277 și de aci încolo multime altele producu casuri de cele mai scandalóse despre vetamarea și calcarea libertatiei personale chiaru și de catra unele tribunale, fără nici-o cauza scósa din legi. Aci nu e nici vorba despre libertatea personale executata de ex. în Angli'a prin renumit'a lege fundamentale cunoscuta sub titlu de Habeas Corpus, și în alte staturi civilisate, totu prin legi fundamentali precise. Din miile de persóne caduete în prepusu de vreo crima sau și numai de unu delictu (Vergehen), diumetate sunt detnute în arestu preventivu, ori au garantu ori nu, până la esirea sententiei, era în casu de a fi acuitati, pentru suferintiele și daunele avute pe timpulu câtu au statu în arestu, nu li se dá nici o satisfactiune. Chiaru și dintre persónele arestate numai pentru câte unu escesu sau transgressiune (Uebertretung, vina usióra), câte 25 până în 27 de mii se tinu pe fiacare anu în arestu preventivu. Despre lungimea acestoru specii de arestu se aducu din multe mii cá ilustratiune doue exemple. Tribunalulu din Beregszász pusese man'a înainte cu 8 ani pe trei juni magyari, anume Mich. Kasso, Jos. Király și Nic. Hee, pentru o bataia cumplita. Ei, bine, investigatiunea tinu optu ani, și după optu ani acei trei juni, acuma barbati, fusera condamnati la închisóre de câte patru luni! Adeca în realitate optu ani și patru luni, cá și pentru crime de cele mai grele. Curtea de apellu (instanti'a II) confirmá sententi'a primei instantie sub Nr. 29193.

Unu alu douilea casu este la tribunalulu din cetatea Jaurinu (Györ, Raab). Acolo, unu Martinu Erdős, fetioru alu unui economu cu casa cu mésa, batuse reu pe unu altulu, într'o incaieratura de aceea, care în Ungari'a sunt de tóte dilele. Junele Erdős citatu la tribunalulu isi marturisi indata fapt'a; urmarea trebuie se fia, cá după 24 óre se'lu si lase din arestu, fia si pe langa garantia, până candu ii va esi judecat'a: dara nu, cá-ci tenerulu arestatu în 31 Martiu a. c. siediu noue (9) luni închisu! În fine curtea de apellu prin sententia Nr. 29024 ordiná liberarea lui, după tribunalulu de prim'a instantia inca totu nu voia se'i dea drumulu nici după esirea sententiei. Se intempla cá

circa 1500 de individi siedu închisi dela câte 6 până la 12 luni și candu colo, sau sunt acuitati de totu, sau cá pedéps'a dictata loru de câteva septemani, nu stá în nici o proportiune cu timpulu perdutu în arestu preventivu, și cu substragerea dela ocupatiunile sale, dela castigulu de tóte dilele.

Susu citatele diarie constata și cu această ocaziune, că procedur'a ungréseca este rea și praxea judecatoréseca nu este regulata prin nici-o lege; recursule acuatoriloru remanu de multe-ori ilusorie, nu le ajuta nimicu. Opiniunea publica a lumei ungrésece este indiferenta pentru libertatea personale, cu alte cuvente: nu'i pasa la nimeni și nu întreba nimeni, din ce cauza este arestatu, unulu sau 100 de insi; numai candu spendiura, buna-óra cá deunadi în B.-Pesta pe asasinulu Madarász János, în casuri de aceea totu mai întreba câte cineva, cá óre de ce l'au spendiuratu. Intocma cá și în Constantino-pole, cá în Brussa și Damascu. Ce se le faci, asia s'a datu acestoru popóra educatiunea prin legi și praxea secularia; scórti'a sclaviei, stigm'a tiraniei este multu mai grósa pe sufetele și mintile loru, decâtu se li se póta sterge urmele în 40—50 de ani.

— (Fallimente în Ungari'a.) Mai nu trece di, în care Monitorulu oficiale (Közlöny) se nu publice serii de falimente noue; publiculu inse nu se mai ocupa de locu de cele merunte până la câte 20—30 mii. Mai de curendu se scrie dela Cassovi'a (Kassa), care este o cetate mai multu slavo-germana, cu vreo 18 mii locuitorii fórt industriosi, cá numerulu fabricelor scade pe fia-care anu, și cá mai de curendu érași mai cadiura în concursu mór'a cea mare cu vaporu și fabric'a de oleu, amendoue conduse prea bine, lipsite inse de capitaluri mari și eftine spre a infruntá concurenti'a straina. Dara inca de caderea întreprinderiloru industriali te miri și nu prea, după scii bine, cá nu le stau la dispositiune capitaluri milióne cu 4 și cu 5% pe anu cá în Belgiu, Franci'a, Elveti'a, Angli'a etc.; iti bate inse mai tare la ochi candu citesci în diariile magiare, cá nu numai în Clusiu și Alba-regala, ci și în cetatile Szabadka, Aradu, Dobritinu, inca și în Oradea teatrele ungrésece stau cá frundi'a pe apa, de si tóte au subventiune, care dela statu, care dela municipalitate*). Este inse și mai de însemnatu, cá chiar întreprinderile industriali realizate de cátra guvernulu ungrésecu cu banii statului în sume de mai multe milióne, isi dau preste capu un'a după alt'a. Asia s'a intemplat de ex. în Transilvani'a cu specul'a paduriloru, era dilele acestea citimu, cá la întrepris'a cea mare dela Petrosieni din districtulu Hatiegului cu minele de carbuni-de pétra și de feru, cu calea ferata pe Jiu, se perdura sume atátu de mari, în câtu guvernulu decise a o dá unei companii de capitalisti, pentru unu pretiu ce nu stá în nici-o proportiune cu miliónele versate acolo în dilele ministriloru Lonyay și Kerkápolyi, și se mai dice cá nici chiaru com. Lonyay nu a facutu vreo tréba mare priu cumpararea dominiului dela Farcadinu.

— (Inpositulu pe beuturi spirituóse în Russia) au atinsu cifre aprópe fabulóse. Asia în anulu 1876 Russi'a a platitu numai accise pentru spiritu și vinaru 165.000.000, în 1877 circa 170.000.000 și în 1878 aprópe la 190.000.000 ruble. Ministrulu de finantie alu Russiei are sperantia, cá în anulu 1880 se voru incassa 208.129.000 ruble.

— (Femeiele și colorile.) „Fia-care caracteru seu deca voiesci spiritulu, dice Balzac, isi alege o colóre ce i este analoga.” Asia se póte contá cu multa sigurantia, cá femeile care iubescu colorile portocalii, de amarantu și grenada și se inbraca în vestminte de colóre galbena seu verde, sunt de unu temperamentu rebelu și certaretiu. Nu te increde acelora, acaroru colóre favorita este cea violeta și fereste-te de aceea, care póta constantu colóreá négra. Aceste doue colori sunt fatale și cabalistiche. Albulu este colóreá cochetariei și a inocentiei. În generalu femeile vesele, spirituale și amabile iubescu nuan-tiele coloritului ros'a. Albastru cá azurulu ceriulu ieste colóreá femeiloru gentile și frumóse. Acelea care iubescu această colóre sunt de regula de unu temperamentu blandu și contemplativu. Colóreá visinia, cenusia și castania este cautata de aceleasi femei, candu ele sunt triste seu nefericite. Lil'a este colóreá frumsetieloru dejá vestejite seu aprópe de a apune, dar' si a frumsetieloru privilegiate și a femeiloru nervóse, poetice și sentimentale. Colóreá lil'a este favorita femeiloru, care după ce au serbatu triumfuri mari în societate, s'au retrasu într'o reserva defensiva. Mam'a va purtá la cununi'a ficeii sale o palaria de colóre lil'a, era femeia de 40 de ani candu face visite. Honny soit qui mal y pense!

— (O gluma și nu prea.) Doue dame, fórt bogate din Russi'a, petrecédu în Veneti'a într'una din dile intrara la unu giuvaerariu. Li se aratara mai multe bucati, dintre cari unele i placura fórt bine celei mai tinere, pe cari inse cea mai inaintata în etate, nu voi se le cumpere, paréduise prea scumpe și asia fara cá

*) „Kelet” Nr 191.

se fi cumperatu ceva parasira localulu. In apropiare de acolo se dusera la o cafenea, cerura sorbetu si cafea neagra. Câteva momente dupa aceea, cea mai tinera scôte rîndu doue bucati da giuvaere din buzunaru si dice: „Totusi le am luatu si acuma tu trebuie se le platesti.” In momentul acela inse se si presentedia giuvaerariulu cu unu sergentu de politie si cu tôte protestarile celor doue dame, ele au fostu arestate; Optu dile au petrecutu in arestu, pana candu prin interventiuinea consulelui rusescu successe, a probá prin documente autentice, cá cele doue dame apartieniu societatii inalte rusesce, cá sunt fôrte bogate si cá in casulu acesta nu pôte fi vorba decátu numai de o gluma nesocotita.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

(Urmare.)

Capitolulu XI.

Despre mörtea corpului politicu.

Acésta este deci inclinarea firésca si inevitabila chiaru a guvernelor celor mai bine constituite. Déca Spart'a si Rom'a au peritu, care Statu pôte sperá se durese pentru totudeauna? Déca voimu a infintiá institutiuni durabile, apoi se nu credemu cá le vomu putea face eterne. Pentru cá cineva se reusiésca, nu trebuie se incerce imposibilulu nici se se magulésca cu ide'a, cá ar putea dá operelor omenesci o soliditate pe care lucrurile omenesci nu le au.

Corpulu politicu, asemenea cá si corpulu omenescu, incepe a muri dela nascerea sa si pórtu in sine insusi causele destructiunei sale. Dara si unulu si altulu pôte avea o constitutiune robusta, prin ajutoriulu careia ele se potu conservá unu tempu mai lungu séu mai scurtu. Constitutiunea omului este oper'a naturei, aceea a Statului este oper'a artei. Nu depinde dela ómenii cá se isi prelungésca viati'a loru, dara depinde dela ei de a prelungi viati'a Statului pe cátu numai este posibilu, dandu'i cea mai buna Constitutiune pe care o pôte numai avea. Este adeveratu, cá si Statulu celu mai bine constituitu in fine i'si va aflá finitulu, inse cu multu mai tardiu cá ori care altulu, déca cumva accidente neprevédute nu grabescu pierderea lui inainte de tempu.

Principiulu vietiei politice se afla in autoritatea suverana. Puterea legislativa este ánim'a Statului, éra puterea executiva este capulu seu, care pune in miscare pe tôte celelalte organe. Crieri potu fi paralisati si de aceea individulu totu traiesce. Omulu remane inbecile si viu: iuse indata ce ánim'a au incetatu de a mai funcioná, animalulu este mortu.

Statulu nu subsista prin legi, ci prin puterea legislativa. Legea de eri nu ar fi obligatóre pentru diu'a de astadi, déca consimtiementulu tacitu nu s'ar presupune din tacere si déca suveranulu nu ar confirmá fára intardiere legile pe care nu le abróga, de si o ar putea face. Totu ce au declaratú odata cá voiesce, o voiesce totudeauna, pana ce nu revóca.

Pentru ce are cineva atátu respectu de legile vechi? Tocmai pentru cá sunt vechi. Trebuie se crédia cineva cá ele s'au sustienutu atátu tempu numai prin escelenti'a vointielor antice: déca suveranulu nu le ar fi recunoscutu neintreruptu cá salutare, elu le ar fi revocatu de o miie de ori. Éta pentru ce, in locu de a se slabi, legile intr'unu Statu bine constituitu, castiga din ce in mai multa putere. Prejudetiulu pentru anticitate le face cu fiacare di mai venerabile.

Din contra, ori unde legile se slabescu invecinduse, acésta este o proba cá nu mai exista putere legislativa si cá Statulu au incetatu de a mai trai.

Capitolulu XII.

Cum se mantiene autoritatea suverana.

Suveranulu ne avendu alta fortia, decátu puterea legislativa, nu pôte lucrá decátu prin legi, si fiindu cá legile nu sunt altu decátu acte autentice ale vointiei generale, suveranulu nu pôte lucrá decátu candu poporulu este adunatu. Poporulu adunatu, se va dice, ce chimera! Astadi este o chimera, inse inainte de acésta cu doue mii de ani nu au fostu o chimera. S'au schimbatu óre natur'a ómeniloru?

Marginile posibilului in lucrurile morale nu sunt asia ánguste, precum le credemu noi a fi. Slabiciunile, viciurile si prejudetiele nóstre le facu ánguste. Sufletele mici nu credu in ómenii mari, sclavii selbataciti zimbescu cu unu aeru batjocoritoru, candu audu cuventulu libertate.

Din cele ce s'au facutu se judecamu aceea ce se pôte face. Nu voiu vorbi despre anticele republice ale Greciei; inse republic'a romána au existatu si mi se pare cá au fostu unu Statu mare si Rom'a o mare cetate. La censulu din urma s'au aflu in Rom'a 400.000 cetatieni capabili de a purtá arme si la recensementulu din urma alu imperiului s'au aflu preste patru milióne de cetatieni, fára de a numerá pe supusi, pe straini, pe femei, pe copii si pe sclavi.

Câte dificultati, i'si va imaginá cineva, nu trebuie se intimpine pentru de a aduná adesea acelu poporu numerosu alu acelei capitale si de prin pregiuru! Si totusi treceau puçine septemani, fára cá poporulu románu se nu se fia adunatu si chiaru de mai multeori. Elu nu exercitá numai drepturile suveranitatii, ci chiaru si o parte din acelea ale guvernului. Elu tractá despre afaceri anumite, elu judecá unele cause anumite si intregu poporulu se aduná pe piati'a publica, mai totu de atâtea ori in calitate de magistratu cá si de cetatienu.

Repasindu cineva pána la primele tempuri ale popóraloru, va aflá, cá cea mai mare parte a guvernelor antice, chiaru si monarchice, cá la Macedoneni si la Franci, aveau consiliuri de asemenea. Dara ori cum va fi, acésta singura fapta respunde la tôte dificultatile. Dela esistentulu la posibilulu consecinti'a imi pare sigura.

Pretiuurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

5 Decembre in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 8.—9.—
Gráu, amestecat	1 „	„ 6.80—7.60
Secara	1 „	„ 5.10—5.50
Papsioiu	1 „	„ 4.30—4.70
Ordiu	1 „	„ 4.40—4.80
Ovesu	1 „	„ 2.90—3.30
Cartofi	1 „	„ 1.30—1.50
Mazare	1 „	„ 8.—8.50
Linte	1 „	„ 10.50—11.—
Fasole	1 „	„ 8.—8.50
Lardu (slabina)	50 Kilogram.	„ 30.—32.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 28.—28.50
Carne de vita	1 „	„ —.40
Oua 10 de	1 „	„ —.40

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 5 Decembre

Galbiniu imperat. de auru	fl. 5.53 1/2 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.30 „
Imperialu rusescu	„ 9.64 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.60 „
Sovereignu englesi	„ 12.— „
Lira turcsca	„ 10.65 „
Moneta austr. de argintu 100 fl.	„ —.— „

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

4 Decembre.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	l. 94. 1/2 b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 106.— „
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„ 102. 1/4 „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 98.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 90.— „
Imprumutul municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 99.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 187.— „
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	„ —.— „
Actiunile calilor fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ —.— „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 325.— „
Romani'a. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 101.— „

Pentru

Graciunu si Anulu nou

se recomanda marele si de nou asortatulu depositu de orológe alu lui

Johann Buschek

din Sibiu Strad'a Cisnadii Nr. 16, cu cele mai bune orológe de auru si argintu, lantiuri de auru si argintu probate prin oficiulu de pontiare c. reg.

- Orológe cilindre de argintu 10, 12, 14, 16 fl. Remontoire cilindre de argintu 15, 18, 20, 22, 24 fl.
- Ancre de argintu 15, 16, 18, 20, 24 fl. Ancre remontoire de argintu 19, 20, 24, 30, 40 fl.
- Orológe de auru pentru dame 18, 20, 22, 24, 30, 36, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.
- Remontoire de auru pentru dame 40, 46, 50, 56, 60, 75, 80 fl., 120, 150 fl.
- Ancre de auru pentru domni 40, 45, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fl.
- Remontoire ancre de auru pentru domni 40, 46, 50, 58, 60, 70, 80, 90. 120 fl.
- Lantiuri de auru pentru domni si dómne 24, 26, 28, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 100 fl.
- Lantiuri de argintu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 fl. Lantiuri de talmi-auru 1 fl. 50 cr. 2, 4, 5, fl.
- Orológe de parete remontoire parisiane 14, 15, 16, 18, 20, 24 fl.
- Desteptatori parisiane (Wecker) 5.50 cr. 6, 7, 10, 20 fl.
- Orológe de Schwarzwald 4, 5, 6, 7, 8, 10 pana la 24 fl.

Orice reperaturi se facu in modulu celu mai conscientiosu. Comande se executédia prin ramburse (Post-Nachnahme.) Pachetarea gratuita. Pretiuurile-cu-rente se tramitu la cerere. (108) 2—6

Nr. 1140—1879.

(109) 1—3

Escriere de concursu.

Prin decisiunea spec. comisiuni administrative u comitatului Severinu de sub Nr. 434 a. c. postula invetiatorescu comunalu cu propunere in limb'a romana si magiara din comun'a Bania devenindu vacantu, cu acésta se escrie concursu cu terminu pána la 31 Decembre a. c. st. n.

Emolumentele sunt: pe unu anu 300 fl., 12 metri cubici lemne de focu, precum si locuintia libera cu gradina.

Recurentii sunt datori a arétá; 1. vârsta si religiuinea, 2. invetiamentulu severitu, 3. atestatu de cualificatiune, 4. cunoscintia de limbi, si in fine, 5. ocupatiunea de pána acuma.

Recursurile provediute cu timbre regulate, sunt a se adressá catra Escelenti'a Sa dn. ministru de culte si instructiune, si a se tramite pána la terminulu susu aratatu, la comisiunea administrativa in Caransebesiu. Se observédia, cumca invetiatoriulu denumitu este datori a executá dupa ritulu gr-orientalu cantarile bisericesci, si in fine, cumca recursurile intrate dupa terminu, nu se voru luá in consideratiune.

Bania, in 2 Decembre 1879.

Pentru consiliulu scolariu:

E. N. Terentiu Pucea, Vasilie Jenchii,
notariu cercualu. presiedinte.

Sz. 2570—1879

(110) 1—3

Arverési hirdetmény.

Alirt szolgabíró részéröl közhírét tétetik, miként a 3 águ vasut és ebédlővel bíró vasuti indóházzal, rendes heti és három országos vásárral bíró Tóvis mező városában és határán, az egész évi korszak jog hasznóvétel, — 1880 január 1 sőtől december hó 31 ig bézárolag, — egy évre — a' folyó hó 18 án dél után két (2) oraker, Tóvisen a város házánál megtartando nyilvános árverésen a legóbbet igérőnek bérbe ki fog adatni; — a' 6000 (hatezer) o. é. forintban megallapított kiáltási ár, 10%-éka bánat pénzül készpénzben leteendő.

Az árverési feltételek á járásszolgabírói irodában bármikor betekinthetők.

Tóvis 1879 December hó 6 kán.

Molnár Simon.

Singuru numai veritabila

Apa de gura anatherina

a lui

Dr. Popp

(99) 2—2

este remediulu celu mai siguru in contra gingielorú usioru sangerande, a dintiloru slabi si a mirosului greu alu gurei.

Dupace am intrebuintiatu catva tempu Ap'a anatherina de gura a lui J. G. Popu c. r. dentistu alu curtiú din Vien'a si dupa ce am simtitu bine-facetóra sa influentia asupra morboşelor si sangerandele 'ni gingii si a slabitoru mei dinti, cari isi castigara firmitatea loru, vedindu in fine delaturatu si mirosulu greu alu gurei, me simtiu indemnatu a dá acestei ape de gura laud'a meritata si a o recomandá facarua.

Vien'a

Franz Schragel m. p.

Depositele se afla: in Sibiu la d-nii C. Müller, farmacistu, F. A. Reissenberger, Piat'a mica, S. Stengel, Fried. Thallmayer, comerciantu, W. F. Morscher, farmacistu diplom., A. Teutsch, farmacistu; in Orascia la d. C. Fuhrmann, farmacistu; in Brasiovu la d-nii E. Fabick, W. Jekelius. Ad. Kugler, Goos, Hornung, farmacisti, Demeter Eremias, comerciantu; in Mediasiu la d. dr. Fr. Folberth, farmacistu; in Sebesiu la d-nii J. C. Reinhardt, J. Ludwig Binder, farmacisti; in Sighisória la d-nii J. B. Misselbacher et filii, J. B. Teutsch, precum si in tôte farmaciele, parfumeriele, magazinele de galanterie si de materiale din Transilvani'a.

Anuntiu de carti.

Amiculu Poporului calindaru pe anulu visetu 1880 compusu de Visarionu Romanu. Anulu XX Pretiulu 50 cr. séu 1 leu 50 bani, cu tramitere francata 55 cr. séu 1 leu 75 bani.

Basmel Romaniloru. Publicate pentru neviuvata petrecere a tuturor. 12 foi. 24 cr.

Manliu J. Cursu practicu si gradatu de compositiune si de stilu, pentru usulu classelor secundare de ambe sexe. Cursulu inferioru, coprine peste 100 de planuri si tema. br. 1 fl. 25 cr.

Munteanu-Solomonu. Computulu mentale si cu cifre pentru scólele populare, dupa Dr. Moenic, partea II. bros. 30 cr.

Popescu N. Manualu de Geografia pentru cl. I. leg. 70 cr.

Popescu N. D. Prinsoierulu rom. dela Plevn'a, novela contimporana. Cá premiu unu tablou. Pretiulu incl. tramiterea francata (subt legatura) 1 fl. 40 cr.

— Istoria resbelului rom.-rus.-turc. 1875—78. Partea I' dela inceputulu resbelului pana la 30 Augustu 1878. Cá premiu unu tablou. Pretiu incl. tramit. franc. (subt leg.) 1 fl. 40 cr.

— Istoria resbelului rom.-rus.-turc. 1875—78. Partea II. dela 30 Augustu 1877 pana la finele resbelului. Cá premiu unu tablou. Pretiu incl. tramiterea franc. (subt leg.) 1 fl. 40 cr.

Cá premiu la aceste potu avea amatorii ori care din urmatórele tablouri: „Caderea Plevnei”, — „Trecerea armatei romane in Dobrogia”, — „Batalia de la Smardau”, — „Batalia de la Schitt (Rahova)”, — „Batalia de la Opanes”, — „Capitularea Plevnei”, — Tablourile aceste se potu procurá si singuraticu in pretiu de 80 cr. esemplaru, pe langa trimiterea francata.

Stefanescu Nicu Ion. Bella. Istoria circasiana. bros. 20 cr.

Stefanelli Ionu. Catehetic'a bisericeii drept-credintioşe resaritens. 5 fl.

Sterca Siolutiu Iosifu. O lacrima ferbinte. 50 cr.

— Din memoriulu lui. 50 cr.

Vlása G. Manualu de aritmetica pentru gimnasiale inferioare dupa Dr. Moenic. Part. I. pentru prim'a si a dou'a classe. 80 cr.

Se afla de vendiare la

W. Krafft in Sibiu.

NB. La cerere se voru spedá carti singurateco si subt legatura (Kreuzband), dar' atunci pentru francare se urca pretiulu cu 10%. Sum'a acésta ni se va tramite prin assignatia postala d'odata cu comaud'a.

Catalogulu celu mai nou se inparte gratis si franco ori-cui ilu-va cere.